

‘YATIRIM İKLİMİ ONARILMALI’

EKONOMİ SERVİSİ

STANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2023’ün son Meclis toplantısında gündemi değerlendirdi. 2024’e ilişkin hedeflerin de paylaşıldığı konuşmada ‘2024’te daha sağlıklı bir tablo’nun ortaya çıkacağı vurgulandı. 2024’ün ilk yarısında mevcut yavaşlama eğilimi devam etse de ikinci yarıda toparlanmanın başlayabileceğini söyleyen **Erdal Bahçivan**, “Yeni ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu hedefleri bir nihai nokta değil, bilakis ara hedefler olarak görüyoruz. Programda ortaya konulan makro hedefleri yapısal reformların izlemesi gerektiğini düşünüyoruz. Orta Vadeli Program’da ortaya konulan hukuk başta olmak üzere yapısal dönüşüm vizyonunun kağıt üstünde kalmaması çok önemli. Ülkemizde sadece makro ekonomik dengeleri değil, yatırım iklimini de onarmamız gerekiyor” diye konuştu.

ENFLASYONDA ‘MUTLAK ZAFER’ VURGUSU

Her dönemin kendine has özellikleri olduğunu kaydeden **Erdal Bahçivan**, “Bu dönemin başlıca özelliği hız. Hız çağında yıllar ve günler eskisinden çok çabuk geçiyor. Yeni yıl, yeni umutlar ve beklentiler demek. Geride bırakacağımız yılın muhasebesini yaparken öncelikli dileğimiz; en azından, geride kalan yıldan daha iyi olması; 2024’ün dünyaya, ülkemize barış ve bereket, hepimize sağlık, huzur ve mutluluk getirmesidir” ifadelerini kullandı.

Bahçivan, dünya ekonomisinde 2023’ün, 2022’de yaşanan şokların mirasını devraldığını dile getirdi. **İSO Başkanı**, “Gelinen noktada küresel ekonomik ortam, dipten dönüş sinyallerine rağmen, halen ülkemiz ekonomisi için destekleyici olmaktan uzak. Bunun ana sebeplerinden biri yüksek faiz ortamı. Son verilere baktığımızda, enerji şokunun büyük oranda atlatılmasıyla

Erdal Bahçivan

İŞGÜCÜ VASFI EKSİK KALDI

YENİ ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu hedefleri bir nihai nokta değil, ara hedefler olarak gördüklerini belirten Bahçivan, “Makro hedefleri yapısal reformların izlemesi gerek. Zira üretimde yapısal dönüşüm artık ertelenebilir olmaktan çıktı, kaçınılmaz bir zorunluluk haline geldi. **Sanayimizin** ölçek sorunundan işgücü vasfına kadar tamamlamamız gereken ciddi eksiklerimiz var” dedi. Bahçivan şöyle devam etti: “Ekonominin paydaşları olarak dezenflasyon ve ekonomik dengelenme doğrultusunda yaşadığımız geçiş sürecine katkı sağlarken, üretimde verimlilik ve teknoloji açılımını kapatacak kapsamlı bir reform sürecine de odaklanmamız gerekiyor. Zira üretimde katma değer ve teknoloji odaklı bir dönüşüm, eğitim, altyapı, işgücü piyasası, teşvik sistemi gibi pek çok alanda bütüncül bir stratejik planlama gerektiriyor.”

enflasyon geri çekilirken büyük merkez bankaları da faiz artırımlarını hemen sonlandırmış durumda. Yine de dünya enflasyon karşısında mutlak zafer ilan edebilmiş değil. Faizler muhtemelen 2024’ün ilerleyen dönemlerine kadar yüksek kalacak” diye konuştu.

'2024'ün ikinci yarısı sağlıklı tablo belirir'

EKONOMİ SERVİSİ

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan,

"Yılın ilk yarısında zorlu koşulların bizi bekleyeceği açık olsa da 2024'ün ikinci yarısından itibaren daha sağlıklı bir tablonun ortaya çıkabileceğini görüyoruz" dedi. 2023 yılının son ISO Meclis toplantısında Bahçivan, şunları söyledi:

"Yeni ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu hedefleri bir nihai nokta değil, bilakis ara hedefler olarak görüyoruz. Programda ortaya konan makro hedefleri yapısal reformların izlemesi gerektiğini düşünüyoruz. Orta Vadeli Program'da ortaya konulan hukuk başta olmak üzere yapısal dönüşüm vizyonunun kağıt üstünde kalmaması çok önemli. Ülkemizde sadece makro ekonomik dengeleri değil, yatırım iklimini de onarmamız gerekiyor."

Her dönemin kendine has özellikleri olduğunu kaydeden **Erdal Bahçivan**, büyümede zayıflığın gelecek yılda da sürmesinin beklendiğine vurgu yaptı. Yılın ilk ve ikinci yarısının birbirinden oldukça farklı olmasının mümkün olduğuna dikkat çeken Bahçivan, "Yılın ilk yarısında zorlu koşulların bizi bekleyeceği açık olsa da 2024'ün

ikinci yarısından itibaren daha sağlıklı bir tablonun şekilleneceğini düşünüyoruz" dedi.

Reform süreci

Kırlanlıkların azaldığı, büyümenin daha dengeli bir bileşime kavuştuğu bir modelin uzun

vadede sağlayacağı kazanımların azımsanmaması gerektiğinin altını çizen **Erdal Bahçivan**, şunları söyledi:

"Türkiye olarak, **sanayimizin** ölçek sorunundan iş gücü vasfına kadar tamamlamamız gereken ciddi eksiklerimiz var. Bu tabloda, ekonominin paydaşları olarak dezenflasyon ve ekonomik dengelenme doğrultusunda yaşadığımız geçiş sürecine katkı sağlarken, aynı zamanda üretimde verimlilik ve teknoloji açığımızı kapatacak kapsamlı bir reform sürecine de odaklanmamız gerekiyor. Zira üretimde katma değer ve teknoloji odaklı bir dönüşüm, maliye ve para politikasının çok ötesine geçerek, eğitim, altyapı, işgücü piyasası, teşvik sistemi gibi pek çok alanda bütüncül bir stratejik planlama gerektiriyor. Portföy yatırımlarında birkaç haftadır memnuniyetle izlediğimiz toparlanma emarelerinin doğrudan yabancı yatırımlarda da başlaması bu noktada öncelikli hedeflerimizden biri olmalı."

EN KÖTÜNÜN GERİDE KALACAĞI BİR YIL

2023 ülkemiz için tarihte örneği olmayan bir deprem felaketiyle başladı. Çok büyük bir travmaydı. Sadece ekonomik yönden değil, psikolojik, sosyolojik, toplumsal açıdan dengeleri altüst etti. 2023'ün ilk 6 ayını deprem ve seçim ikliminde geçirdik. İkinci 6 aydan sonra kadrolarda yaşanan değişimle beraber istikrarın oluşacağına dair olan öz güven artmaya başladı. Yaşanan gelişmelerin ardından 2024 yılı, en kötünün artık geride kalmaya başlayacağı bir yıl olarak görülmeye başlandı. Ancak 2023'ün son günlerinde dünyada yaşanan durgunluğun etkileri de hissedilmeye devam ediyor.

YÜKSEK FAİZ EKONOMİK AKTİVİTEYİ YAVAŞLATIYOR

Bir taraftan dünyada bizleri bekleyen durgunluk tehlikesi devam ederken, diğer taraftan Türkiye'de enflasyonla katı bir mücadele yürütülüyor. Aslında enflasyon konusunda Türkiye ve dünya açısından henüz tam anlamıyla emin olunamayan bir seviye var. İç piyasada enflasyonla mücadelede şu anda en önemli silah faizler olarak gözüktüyor. Yüksek faiz durumu ekonomik aktiviteleri de ciddi şekilde yavaşlatıyor. Bu da iç piyasada durgunluk yaşanacağına işaret ediyor.

İHRACATTA FIRSATLAR OLUŞABİLİR

İç piyasaya bağlı olan sektörlerde talep noktasında bir zorluk yaşanması beklense de ihracat ve döviz kazandırıcı işlerde çeşitli fırsatlar oluşabilir. Türkiye'de son yıllarda alışılmış olan 'ne pahasına olsun büyüme' noktasından biraz daha enflasyonun dizginlenmesine dönük bir noktaya doğru

**ERDAL
BAHÇIVAN**
İSTANBUL SANAYİ ODASI (İSO)
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

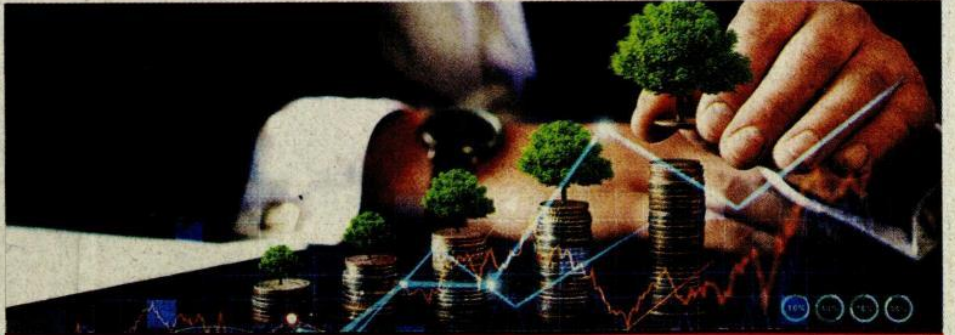
geçiş olduğu görülüyor. Bunu yılın son aylarında da görmeye başladık. Ancak adı konmuş bir sorun ve doğru tedavi yöntemleri uygulanarak, güven verici bir ortam sonucunda belli bir dönem içinde sonuca varılacağı düşüncesi de geleceğe pozitif olarak bakılmasını sağlıyor.

TÜRKİYE'YE FON AKIŞI BAŞLADI

İç piyasa tarafında ticari kredi erişiminde kredi ve maliyetini kaldıracılabile sorunu var. Burada finansla

erişmek mi esas, yoksa o maliyeti karşılamak mı? Bu durum o firmanın o günkü şartlarına bağlı olan bir durum. Ancak son 2 aydır özellikle özel bankalar tekrar aktif bir şekilde piyasaya girmeye başladı. Diğer taraftan Türkiye'ye bir fon akışının başladığını da söyleyebiliriz.

Yurt dışından ülkeye tasarruf getiremediğiniz müddetçe Türkiye'nin mevcut tasarruf kapasitesi; ülkenin, bireysel tüketicisinin, ticaretinin ihtiyacı olan krediyi yeterli kadar sağlamasına imkan vermiyor. Bu anlamda Türkiye'ye belli ölçüde nakit akışının sağlanmasını olumlu olarak değerlendirebiliriz. Türkiye'nin kredisi yükseldikçe, reytingi yükseldikçe bankaların da kendi marka değerleriyle çok daha güçlü imkanlara kavuşacağını düşünüyorum.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİKTE VİTES YÜKSELTMEİYİZ

Dünyanın geleceği adına hazırlanmamız gereken en önemli konuların başında sürdürülebilirlik geliyor. Artıma tesislerinizden, firmanızın yatırımlarına kadar sürdürülebilirlik liginde dünyada güçlü bir oyuncu olmak için ciddi yatırımlar yapmak gerekiyor. Ancak

yeteri kadar hızlı ilerleyemediğimizi de söylemeliyiz. 2024'te bu konuda çok daha etkin olmayı hedefliyoruz. Bizim için gecikmemiz şu anda sıkıntı ve tehdit olarak gözükebilir ama doğru yönetirsek de bunu bir fırsata çevirebiliriz.

İŞ DÜNYASI GELECEĞİ PLANLIYOR

DÜNYADAKİ EKONOMİK YAVASLAMANIN ARDINDAN TÜM SEKTÖRLERİN BEKLENTİSİ HIZLI BUYUMA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı

Rifat Hisarcıklıoğlu

Temkinli ama kararlı şekilde ilerlemeyi sürdürmeliyiz.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı

Mustafa Gültepe

İhracatta hedefimiz 2024 yılında yeni rekorlar kırmak.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) * Yönetim Kurulu Başkanı

Erdal Bahçıvan

Sanayide en kötünün geride kalacağı bir yıl olacak.

Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği Başkanı

İbrahim Erden

2024'te öncelikle bürokratik süreçler hızlanmalı.

Enerji Yatırımcıları Derneği (GÜYAD) Başkanı

Cem Özkök

Sektörün önünde çözülmesi gereken birkaç konu var.

Ev ve Mutfak Eşyaları Sanayicileri ve İhracatçıları Derneği Başkanı

Talha Özger

Tanıtım atağıyla bu zor günleri atlatacağımıza inanıyoruz.

Vakıf Katılım Genel Müdürü

Mehmet Ali Akben

Finans sektörü dijital kanalda hızlı büyüyecek.

Birleşmiş Markalar Derneği (BMD) Başkanı

Sinan Öncel

Organize perakende sektörü 2024 yılı için iyimser.

Türkiye Otelciler Birliği (TÜROB) Başkanı

Müberra Eresin

Turizm sektörü ülke ekonomisine değer katacak.

Dış Ticarete Yön Verenler Derneği (DIŞYÖNDER) Başkanı

Hakan Çınar

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması yürürlüğe girdi.

ISO BAŞKANI BAHÇIVAN'DAN "EKSİKLERİMİZİ TAMAMLAYALIM" ÇAĞRISI

Üretimde "yapısal dönüşüm" kaçınılmaz bir zorunluluk oldu

MERVE YIGİTCAN-İSTANBUL

İstanbul Sanayi Odası (ISO) yılın son meclis toplantısını "2023'ü Değerlendirir; Küresel Gelişmeler Eşliğinde Sanayimizin, Ekonomimizin 2024'ten Beklentileri, ISO'nun Yeni Hedef ve Projeleri" ana gündemi ile gerçekleştirdi. Toplantının başında odanın 2024 bütçesi de oylamaya sunuldu. 2024 bütçesinin kabul edilmesinin ardından ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, ana gündeme ilişkin değerlendirmelerde bulundu.

Türkiye'nin 2023'e ekonomi politikalarında önceki iki yıldan miras kalan bir tablo ile başladığını hatırlatan Bahçivan, yüksek büyüme rakamlarının ana hedef olarak belirlendiği, fakat büyümede nitelikten çok niceliğin öne çıktığı, yılın ikinci yarısına kadar rasyonelliğin pek dikkate alınmadığı bir dönemin yaşandığını söyledi. Türkiye'nin dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri arasında yer almayı başardığını, ancak büyümenin kalitesinde önemli zaafar ortaya çıktığını dile getiren Bahçivan, "İç tüketimde aşırıya varan bir canlılık ve buna bağlı olarak da iki temel kırılma noktası olan enflasyon ve cari açıkta çok ciddi artışlarla karşılaştık. Tabii bu nedenle büyümenin kapsayıcılığından

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, üretimde yapısal dönüşümün artık ertelenebilir veya tali bir gündem olmaktan çıktığını vurgulayarak, 'kaçınılmaz bir zorunluluk' haline geldiğine dikkat ekti. Bahçivan, "Türkiye olarak, **sanayimizin** ölçek sorunundan iş gücü vasfına kadar tamamlamamız gereken ciddi eksiklerimiz var" dedi.

"Seçimsiz dönem bir fırsat penceresi sunuyor"

2023'ün ikinci yarısında olduğu gibi 2024'te de sancılı bir geçiş sürecinin yaşanacağını vurgulayan Bahçivan, yerel seçimlerin geride kalmasıyla yılın özellikle ikinci yarısından itibaren hiç de kısa sayılmayacak bir seçimsiz dönemin Türkiye için son derece değerli bir fırsat penceresi sunduğunu kaydetti. Dünyanın halen çoklu bir kriz ortamıyla

boğuştuğu, küreselleşmenin geleceğinin tartışıldığı bir ortamda Türkiye'nin önünde birçok fırsat olduğunu dile getiren Bahçivan, "Zamanımızı ve kaynaklarımızı en iyi şekilde kullanarak, Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında gelecek kuşaklara üretin, çalışan ve her yönüyle umut veren bir Türkiye emanet etmeliyiz" diyerek sözlerini tamamladı.

yılın ilk yarısında zorlu koşulların bizi bekleyeceği açık olsa da 2024'ün ikinci yarısından itibaren daha sağlıklı bir tablonun şekilleneceğini düşünüyoruz" ifadelerini kullandı.

20'nci yüzyılın unsurlarıyla rekabette ayakta kalamayız

Yeni ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu hedefleri bir 'nihai nokta' değil, 'ara hedefler' olarak gördüklerini anlatan Bahçivan, programda ortaya konan makro hedefleri yapısal reformların izlemesi gerektiğini ifade etti. Gəlınen noktada üretimde yapısal dönüşümün artık ertelenebilir veya tali bir gündem olmaktan çıktığını, 'kaçınılmaz bir zorunluluk haline' geldiğini vurgulayan Bahçivan, "Dünyamız dijital ve yeşil dönüşüm temelinde, gün geçtikçe zorlu ve karmaşık hale gelen bir rekabete sahne oluyor. Bu dönemde yirminci yüzyıla ait rekabet unsurlarıyla, bırakın gelişmiş ülkelere yetişmeyi, ayakta kalmak bile imkansızca yakın hale gelecek. Türkiye olarak, **sanayimizin** ölçek sorunundan iş gücü vasfına kadar tamamlamamız gereken ciddi eksiklerimiz var" şeklinde konuştu.

da önemli bir taviz vermiş olduk" dedi.

"Yabancı sermaye girişinde canlanma belirtileri var"

ISO Başkanı Bahçivan, Mayıs ayındaki seçimlerden sonra rasyonele dönüş sloganıyla göreve başlayan yeni ekonomi yönetiminin büyümede nicelik kadar niteliği de ön plana çıkaran ve enflasyon başta olmak üzere temel kırılma noktaları en aza indirmeyi gözetilen bir yol haritası ortaya koyduğunu dile getirdi. Bu programın önümüzdeki sene büyümede belirli bir ivme kaybına yol açmasının

muhtemel olduğunu ifade eden Bahçivan, ancak kırılma noktalarının azaldığı, büyümenin daha dengeli bir bileşimde kavuşturduğu bir modelin uzun vadede sağlanabileceğini vurguladı.

Programın ilk etkilerine ilişkin sinyaller olduğuna dikkat çeken Bahçivan, "Risk göstergisi olan CDS'lerde 700 baz puanından 300 baz puanına altına anlamı bir iyileşme yaşandı. Yurtiçi bankalarımız yurtdışı piyasalarda yeniden hacimli borçlanmalara başladı. Uzun zaman sonra yabancı sermaye girişinde canlanma belirtile-

ri görüyoruz. Kredi faizlerinde gəlınen seviyeler **sanayicimiz** için zorlayıcı olsa da yaz aylarında özel bankaların adeta piyasadan çekildiği bir dönemin ardından kredinin ulaşılabilirliğinde görece bir iyileşme izliyoruz. Döviz kurlarındaki sakin seyir makro dengelere olumlu yansırken, döviz ve kur korumalı mevduatların eş zamanlı azaldığı daha gerçekçi bir liralama süreci yaşanıyor. TCMB rezervleri de gün geçtikçe güçleniyor. Daha makro ölçekle, enflasyon ve cari açıkta yaşanacak iyileşmenin de ilk belirtileri gözleniyor. Kısacası,

"Yatırım iklimini onarmamız gerekiyor"

Üretimde verimlilik ve teknoloji açığını kapatacak kapsamlı bir reform sürecine odaklanılması gerektiğinin altını çizen Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Zira üretimde katma değer ve teknoloji odaklı bir dönüşüm, maliye ve para politikasının çok ötesine geçerek, eğitim, altyapı, işgücü piyasası, teşvik sistemi gibi pek çok alanda bütüncül bir stratejik planlama gerektiriyor. Bu açıdan baktığımızda, Orta Vadeli Program'da ortaya konulan; hukuk başta olmak üzere yapısal dönüşüm vizyonunun kağıt üstünde kalmaması çok önemli. Ülkemizde sadece makro ekonomik dengeleri değil, maalesef bir süredir epey yara almış olan yatırım iklimini de onarmamız gerekiyor. Portföy yatırımlarında birkaç haftadır memnuniyetle izlediğimiz toparlanma emarelerinin doğrudan ve kalıcı yabancı yatırımlarda da başlaması bu noktada öncelikli hedeflerimizden biri olmalı."

PIYASA ANALİZİ**Şebnem Turhan**

sebnem.turhan@nbe.com.tr

NE OLDU: Borsa İstanbul yılın son günlerini dalgalı geçiriyor. Döviz kurları ise yukarı yönlü hareketini sürdürüyor. Dolar/TL 29.40 seviyesine, Euro/TL ise 32.60 seviyesine yükseldi. Euro/dolar paritesi de 1.10 seviyesi ile temmuzdan bu yana en yüksek seviyesini gördü. **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan** da dün yılın son meclis toplantısında kredi faizlerinde gelinen seviyelerin **sanayici** için zorlayıcı olduğuna işaret ederek enflasyon ve cari açıkta yaşanacak iyileşmenin ilk belirtilerinin de göz-

lendiğini söyledi.

NE OLACAK: Yılın son iki işlem günü. Bugün ABD'den işsizlik maaşı başvuruları ile beklenen konut satışları verisi gelecek. Merkez Bankası haftalık para ve banka ile menkul kıymet verilerini, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu da haftalık bankacılık istatistiklerini açıklayacak. Ayrıca ekonomik güven endeksi ile geçen hafta yapılan TCMB Para Politikası Kurulu toplantı özetleri de takip edilecek. Yılın son işlem günü ise kasım ayı dış ticaret dengesi açıklanacak. Yılın ilk ayının son günü ise Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek **İSO** Meclis toplantısına katılacak.

Ege ekonomisini rakamların diliyle konuşmak (2)

PROF.DR.ERSAN ÖZ
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
VERGİ KONSEYİ ÜYESİ

Yazımızın birinci bölümünde Ege Bölgesi'nin gayri safi milli hasıla (GSMH) ve ihracatıyla ilgili verileri değerlendirmiştik. Bu bölümde ise bölgenin istihdam, **sanayi**, teknoloji, Ar-Ge ve vergi konularındaki performansını rakamlarla ortaya koyacağız.

Ege Bölgesi, istihdam ve iş gücüne katılım oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu bir bölgedir. 2022 yılı Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre TR32 bölgesinde (Aydın, Denizli ve Muğla) iktisadi faaliyet kollarına ilişkin istihdam oranları tarımda %20,6, **sanayide** %23,8 ve hizmetlerde %55,6'dır. Bu bölgede istihdam oranı %49,9'a karşılık gelmekte olup işgücüne katılım oranı %54,6'dır. Söz konusu oranların TR33 bölgesinde (Manisa, Afyon, Kütahya Uşak) tarım %30,6 **sanayi** %29,2 ve hizmet %40,1 olduğu görülmekte olup istihdam oranı %50,5, işgücüne katılım oranı ise %54,4'tür. İzmir'de ise tarım %7,4, **sanayi** %32,4 ve hizmetler ise %60,2 olup istihdam oranı %47,3, işgücüne katılım oranı %54,4'tür. Türkiye geneline işgücüne katılma oranı ve istihdam oranı

sırasıyla %53,1 ve %47,5 olup Ege Bölgesi'nin bahsedilen oranlardaki ortalaması Türkiye geneline göre yüksek olduğu ifade edilebilir.

Bunun yanı sıra Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşları bölgede faaliyette bulunarak ekonomiye katkı sağlamaktadır. Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu araştırmasının en son açıklanan 2022 yılı sonuçlarına göre Ege Bölgesi'nde İzmir'den 38, Manisa'dan 14, Denizli'den 12, Balıkesir'den 7, Aydın'dan 5, Kütahya'dan 3, Uşak ve Muğla'dan ise 2'şer firmanın yer aldığı görülmektedir (ISO, 2023).

Hızla dijitalleşen, teknolojik rekabetin arttığı bir dünyada teknoloji alanının desteklemesi ülke ekonomisine katkı sağlayacak bir unsurdur. Teknoloji geliştirme bölgeleri, bölge ya da ülke ekonomisinin rekabet edebilirliğine katkılarının yanında istihdam olanaklarını arttırarak birkaç farklı kanaldan ülke ekonomisini desteklemektedir. Türkiye'de 2001'den itibaren uygulamaya konulan teknolojik üretime yönelik yeni ürün ve üretim yöntemleri geliştirmelerinde kilit rol oynayan teknoloji geliştirme bölgelerinin Ekim 2023 yılı itibarıyla Türkiye

genelinde toplam 101 adede ulaştığı görülmektedir. Teknoloji geliştirme bölgelerindeki toplam firma sayısı 9 bin 840 olup 104 bin 176 kişi istihdam edilmektedir. Tamamlanan proje sayısı 54 bin 772 ve patent tescil sayısı ise bin 833'tür. Teknoloji geliştirme bölgelerinin ekonomik çıktıları incelendiğinde toplam satışlar 317,8 milyar TL gerçekleşirken toplam ihracatın 10 milyar dolara ulaştığı görülmektedir.

Ege, 10 teknoparka sahip

Ülke ekonomisi lehine fayda sağlayan teknoloji geliştirme bölgeleri, buldukları bölgeye de birçok farklı kanaldan katkı sunmaktadır. İzmir'de 4, Denizli, Kütahya, Manisa, Muğla, Afyon-Uşak ve Aydın'da 1'er tane olmak üzere Ege sınırları içinde bulunan toplam 10 teknoloji geliştirme bölgesi Ar-Ge ve orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sektörleri destekleyerek katma değerli prototipler ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadırlar. Ayrıca, Ar-Ge Tasarım merkezleri de belli kriterlerle fabrikalar bünyesinde kurularak aynı teşvik ve avantajlarla ülke ekonomisine teknolojik destek vermektedirler. Türkiye'de

bin 294 Ar-Ge merkezinde 46 sektörde 79 bin 826 kişi istihdam edilmektedir. Ege'de ise 167 Ar-Ge merkezi faaldir. İzmir'de 99, Manisa'da 32, Denizli'de 15, Kütahya'da 10, Aydın'da 9, Afyon ve Muğla'da 1 adet Ar-Ge merkezinde aktivite devam etmektedir. Türkiye'de tasarım merkezi sayısı ise toplam 325'tir. 7 bin 850 kişi istihdam edilmektedir. 31 sektörde çalışma yapılmaktadır. Ege'de ise İzmir'de 23, Manisa'da 6, Denizli'de 12, Kütahya'da 2, Aydın'da 3 yani toplam 46 tasarım merkezinde aktivite devam etmektedir.

Vergi gelirlerinin yüzde 12,6'sı Ege'den

2022 yılı toplam vergi gelirleri 2 trilyon 353 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamın 754 milyar TL'sini KDV, 420 milyar TL'sini ÖTV oluşturmaktadır. Gelir ve kazanç üzerinden alınan vergiler bakımından ise gelir vergisi 356 milyar TL iken, kurumlar vergisi 507 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Ege'de bulunan şehirlerin mali büyüklüğünü değerlendirmek için vergi gelirlerini incelemek fikir verebilir. Türkiye'nin toplam vergi gelirlerinin önemli bir oranı İstanbul, Ankara ve İzmir'den toplanmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre 2022 yılında İzmir'in 247,7 milyar lira vergi ödediği görülmektedir. İzmir'i sırasıyla 13,2 milyar lira ile Manisa, 12,7 milyar lirayla Muğla, 8,7 milyar lira ile Denizli, 6,5 milyar lirayla Aydın, 2,8 milyar lirayla Afyonkarahisar, 2,6 milyar lirayla Kütahya ve son olarak 1,4 milyar lira ile Uşak izlemektedir. 2022 yılında toplam elde edilen vergi gelirinin %12,6'sının Ege'den sağlandığı görülmektedir.

İZ bırakanlar

Türkiye Cumhuriyeti, milletinin bağımsızlık ruhunun sarsılmaz iradesiyle kuruldu. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ifade ettiği şekliyle sırada ekonomik bağımsızlık vardı. Saban kılıçtan üstündü ve kılıçla zafer kazanılır, er geç yerlerini sabanla zafer kazanırları bırakacaktır. Türkiye Cumhuriyeti, ekonomi alanındaki bağımsızlık yolculuğuna bu kez, devletin desteği ve öncülüğünden destek alan ulusunun girişimci ruhuna güvenerek çıktı. Memleket büyük bir sanayi atılımına ihtiyaç duyuyordu. Tepeden trnağa her şey düşünülmesi, her alanda atılım yapılmalıydı. 100'üncü yılını geride bırakan Türkiye Cumhuriyeti'nin iktisadi bağımsızlık mücadelesine tüm zorluklara ve yer yer engellemelere karşın sayısız isim ve girişim damga vurdu. EKONOMİ gazetesi olarak bu mücadeleye emek veren müteşebbis ve sanayinin öncü isimlerine saygılarımızı sunabilme adına, saygularımız elverdiğince ilk yüzyılda iz bırakan isimler arasından bir derleme yaptık. Alanlarının öncülerinin, pek çok ilk üretme imza atan isimlerinin, bitmeyen yolculuk olduğuna inandığımız iktisadi bağımsızlık serüveninde, yeni nesil girişimcilere ilham oluşturmalarını istedik.

Girişimci Atatürk

► **Mustafa** Kemal Atatürk, ekonominin temelini oluşturan tarım konusuna, yaşamı boyunca çok önem verdi. En bilinen girişimi ise şahsi kaynaklarıyla Ankara'nın ot bitmez, en çorak denilen bozkırında satın aldığı arazide kurduğu Atatürk Orman Çiftliği oldu. Tarım sevdi, bu güzide girişim ile sınırlı kalmadı. Atatürk, ülkenin birçok yerinde, tarım kredi kooperatiflerinin kurulmasına öncülük etti. Sıfır ve Tekir tarım kredi kooperatiflerine ilk ortak oldu. Tarım Yazarımız Ali Ekber Yıldırım'ın, EKONOMİ'nin 29 Ekim tarihli Cumhuriyet'in 100'üncü yıl özel sayısında da yazdığı gibi Eskişehir'de 1925 yılında ilk tohum islah istasyonu kuruldu. Atatürk'ün yakından ilgilendiği, ABD'ye gitmesine vesile olduğu ziraat mühendisi Ali Numan Kırac, kuru tarım konusunda çalışmaları, araştırmaları yaptı. Türkiye'ye döndükten sonra Eskişehir'de 1929 yılında Dryfarming (kuru tarım) Deneme İstasyonu'nu kurdu. Burada yapılan çalışmalar dünyaya örnek oldu ve tarihe "Türk Mucizesi" olarak geçti. 1929-1935 yılları arasında üretim seferberliği başlatıldı. Bu dönemde 13 büyük devlet üretme çiftliği kuruldu. Hayvan islah Kanunu, 1926'da kabul edildi. Türkiye'de şeker sanayinin kurulmasında başrolü Atatürk'ün kurucusu ve ortağı olduğu Türkiye İş Bankası oynadı.

İŞ BANKASI

Cumhuriyet sonrası kurulan ilk banka oldu

► **Cumhuriyet** döneminin ilk ulusal bankası olan İş Bankası, Atatürk'ün direktifleriyle İzmir Birinci İktisat Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda, 26 Ağustos 1924 tarihinde kuruldu. İş Bankası, ilk genel müdürü Celal Bayar'ın liderliğinde 2 şube ve 37 personel ile hizmete başladı. Nominal sermayesi 1 milyon TL'di. Bu sermayenin fillen ödenen 250 bin TL'lik bölümü ise bizzat Atatürk tarafından karşılanmıştı. İş Bankası, ilk sermayeye ilişkin anekdotu web sitesinde "Hindistan Müslümanlarının Gazi Mustafa Kemal'e hediye ettiği 600 bin altın liranın Kurtuluş Savaşı'nda harcanmış biliniyor. Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu kararıyla; bu paranın 250 bin Lirası 'Bu sizin paranız' diyerek Gazi Mustafa Kemal'e iade edilmiştir. İş Bankası kurulurken, bu para ana para olarak kullanılmıştır" şeklinde açıklıyor. 1 milyon lira olarak belirlenen ilk ulusal bankanın sermayesinin dörtte birlik kısmının Atatürk tarafından karşılanması, ekonomik faaliyetlerin güçlenmesinde öncü rol oynayacak bir bankanın kuruluşu için adeta 'cansuyu' oldu. Bankaya yeni desteklerin sağlanmasına yol açtı.

ZİRAAT BANKASI

Tarımdaki başarıyla görev alanını genişletti

► **1923'te** sermayesi artırılan (2 milyon TL'ye çıkarıldı) Ziraat Bankası, dışımandan kurtarılan vatan bölgelerine kredi vermeye başladı. Cumhuriyetle birlikte adeta sosyal yaşamın bir parçası olan bankanın şubeleri (sayılan 300'ü buluyordu) vasıtasıyla 1924'te yaşanan sıtma ile mücadelede 'kını' ilacı dağıtımında da rol oynadığını bu vesile ile hatırlatalım. Sonradan, Kurtuluş Savaşı'na ve ardından gelecek kalkınma mücadelesine ve tarım ile sanayinin, ticaretin önünün açılmasına büyük destekler sunacak Ziraat Bankası da 15 Ağustos 1888'de açılmıştı. Padişah II. Abdülhamit'in emriyle kurulan Ziraat Bankası, yıllarca ekonomik faaliyetlere hizmet etti. 23 Mart 1916'daki bir yasa ile çiftçilere destek sunmak amacıyla tahvil çıkarmaya, tarımsal işletmelere ortak olmaya da yetkilendirildi. 3 yıl süren Kurtuluş Savaşı'nda, Anadolu'nun dört bir yanından ve Trakya'dan yapılan bağışların Kuva-i Milliye'ye aktarılmasında ön ayak oldu. Ziraat Bankası, 1937'de bir iktisadi devlet teşekkülü (İKT) haline getirilerek devletleştirildi. Çiftçinin yanı sıra ticarete ve sanayiye büyük hizmetlerde bulundu. Bu sorumluluklarını günümüzde de başarıyla devam ettiriyor. →

İLK ŞEKER SANAYİ Köylüleri, hissedar yaptı

► **Osmanlı** İmparatorluğu döneminde, 1930'lardan sonra 8 ayrı girişimin çabaları olmasına karşın bir şeker fabrikası kurulamamıştı. Hükümet, 5 Nisan 1925'te bu yöndeki girişimin önünün açılması için bir kanun çıkardı. İki ayrı girişim bu alanda hızlı yol aldı. Uşaklı Nuri Bey (sonradan şeker soyadını alacaktı), kurduğu Terakki-i Ziraat AŞ ile üretim hazırlıklarını yürüttü. Dönemin ruhuna uygun şekliyle yumurta, buğday, hayvansal ürünler karşılığında şirket hisselerinin bir bölümünü köylülere sattı. Çek, Skoda şirketinden alınan makineler sayesinde 17 Mart 1927'de üretime başladı. Alpullu Şeker Fabrikası da ayrı kanundan yararlanan desteklerle, Nuri Bey'in fabrikasından 20 gün önce hizmete girdi.

İLK OTOMOBİL Girişimci ABD'li Ford

► **Ford Motor** Company'nin Türkiye'deki ilk yatırım girişimi, Koç ile tanışmasından çok önce gerçekleşti. 1925 yılında İstanbul Tophane'de bir otomobil ve kamyon montaj fabrikası kurmak için hükümetten de destek alan ABD'li dev şirket, 2 Şubat 1929 tarihinde çıkan bir kanunla fabrika binaları için İstanbul Tophane'de 25 dönümlük bir arsa olarak gümrük ve vergi kanunlarının uygulanmayacağı bir "serbest liman" statüsünü 25 yıllık bir süre için sağladı. İki vardiyada günde 150 adet Ford'un T modeli otomobillerinin montajını yapacak kapasitedeki fabrika, 1930'da faaliyete geçti ama 45 otomobilin üzerine hiç çıkmadı. Balkan ülkelerine Ortadoğu'ya ve Sovyetler Birliği'ne ihracat yapması planlanan şirket, 1929'da başlayan Dünya Krizi'nin belirsizliklerine direnemedi ve 1934'te kapandı.

CAMD A İLKLERİN ŞİRKETİ ŞİŞECAM

İthalatın önüne geçmekle kalmadı, dünyada dev oldu

► **Mustafa** Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin 10'uncu yılında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı açıklarak ülkede üretimi olmayan, dışa bağımlı sektörlerde devletin fabrikalar açması gerekliliğini dile getirdi. Bu doğrultuda ülkenin cam ihtiyacını karşılayacak bir cam fabrikasının kurulması görevi Türkiye İş Bankası'na verildi. İstanbul Beykoz/ Paşabağçe'de kurulan fabrikanın temeli, 14 Ağustos 1934 tarihinde atıldı. Temelinin atılmasından kısa bir süre sonra 29 Kasım 1935'te ise fabrikanın resmi açılışı gerçekleştirildi. Şişecam, başlangıçta ülkeyi dışa bağımlılıktan kurtarmak, en acil cam ihtiyaçlarını üretmek hedefiyle yola koyuldu. Öncelikle şişe üretimi gerçekleştirilirken ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda üretim çeşitlenmeye devam etti. 24 bini aşkın çalışanıyla dört kıtada 14 ülkeye yayılan üretim faaliyetlerine ve 150 ülkeyi aşan satış ağına sahip Şişecam bugün düz cam, cam ev eşyası, cam ambalaj ve cam elyafı gibi camın tüm temel alanlarında faaliyet gösteren tek küresel şirket. Şişecam, cam ev eşyası alanında en büyük iki, cam ambalaj ve düz cam alanlarında ise en büyük beş global üretici arasında yer almakta. Şişecam, dünyanın en büyük üç soda küllü üreticisi arasında olmasının yanı sıra krom kimyasallarında dünya lideri. Şişecam, aynı zamanda dünya cam sektörünün ana faaliyet alanları olan düzcam, cam ev eşyası ve cam ambalajın üçünde de faaliyet gösteren tek global şirket olmayı başardı.

İLK TÜRK KAHVE MARKASI KURUKAHVECİ MEHMET EFENDİ

Türk Kahvesi pişirme yönteminin yaratıcısı

Her ne kadar Anadolu topraklarında kahve tarımı yapılmıyor olsa da kahve ürününün Avrupa ile buluşmasına Osmanlı İmparatorluğu yönetimi olanak yarattı. En geniş toprak büyüklüğüne sahip Osmanlı, çatısı altındaki Habeşistan'dan ilk kahve ürününü, İstanbul'a, oradan da Avrupa'yla tanıştırdı. Kahve ürünü →

ile çaydan bile daha önce tanışmasıyla birlikte bir marka da bu serüvenin adeta taçlanması vesile oldu. Kahvenin kavrulması ve öğütülmesi konusunda kendine has bir yöntem geliştiren Kurukahveci Mehmet Efendi'nin 1871'de işyeri kurdu. Cumhuriyet'i Afifşleyen Adam ünvanına sahip ilk grafiker İhâp Şubâşî Görey tarafından ilk logo çalışması yapılan şirket, ilk paketli ürüne de imza atıyor. Yanı sıra araçta satış gibi dönemin yenilikleriyle ticari yaşama imzasını koyuyor. Bugün üçüncü ve dördüncü kuşağın emin ellerinde bulunan Kurukahveci Mehmet Efendi, 60 ülkeye ihracat yapıyor, bulup, tanıttığı Türk Kahvesi adını taşıyan pişirme yöntemiyle bir Cumhuriyet markası olmanın gururunu yaşıyor.

İLK AĞIR SANAYİ TESİSİ

KARDEMİR

Bulunduğu kenti çekim merkezi yaptı

► **Karabük** Demir-Çelik Fabrikaları veya kısaca Kardemir, Cumhuriyet'in simge üretim tesisi ve ilk ağır sanayi fabrikası olarak faaliyet yürütüyor. Temeli 3 Nisan 1937'de atıldı, Karabük'ün ve Eregli'nin bir demir çelik kümelenmesi olmasında büyük rol oynadı. ISO Büyük Sanayi Şirketleri araştırmasında en çok zirvede kalan şirket oldu. Bugün yöresinde 5 bin kişiye istihdam sağlayan yapısıyla ekonominin can damarı şirketlerin başında geliyor.

EN BÜYÜK GİRİŞİMCİ

Vehbi Koç'un en büyük özelliği iş sezgisiydi

► **Koçzade** Ahmet Vehbi 1901 yılında Ankara Keçiören'de doğdu. Koç ailesinin girişimcilik öyküsü Koçzade Hacı Mustafa Rahmi Bey'in, 1916'da Ankara'da açtığı bakkal dükkanı ile başladı. Daha önce üç ortağı ile giriştiği buğday ticaretinden kazanç sağlayamayan babasının kurduğu yeni firmanın adı ve adresi "Koçzade Hacı Mustafa Rahmi, Karaoğlu Çarşısı, Ankara" idi. 1937'de İstanbul'da bir işyeri açmaya karar veren Koç, Galata Fermenciler'de 18 bin liraya satın aldığı bir binada yeni işyerini açtı. 1928'de Ford bayiliğini alan, GE ile ampül

sahasına yatırım yapan Vehbi Koç, 1950'li yıllarda ithalat yoluyla yüksek gelirli tüketici ile buluşan buzdolabının halk nezdindeki algı düzeyini iyi ölçtü. İş yaşamında kendisine belki de çok yaranı olan özellikleri, sezgisi, sabrı, istikrara, farklı görüşlere uzmanlığa önem vermesiydi.

Koç, buzdolabı imalatı için gerekli teknik desteği distribütörü olduğu General Electric ve Siemens'den alamadı. Bu dev şirketler o yıllarda gelişmekte olan ülkelere yatırım yapmak ve teknoloji vermek yerine mamul ürün ihraç etmeyi tercih ediyorlardı. Bir işçinin ortalama aylık ücretininin 40 katına kadar çıkan ithal buzdolabına ilişkin araştırmasını yaptı. Süt'lüce'de üretime soyundu. Ardından kibrit ile nüfusun artacağına olan kanaatiyle tekstil yatırım alanı oldu. Vehbi Koç için otomotiv sanayicisi olmak çok önemliydi. 1956'da Ford ile ortak üretim düşündü ancak o yıllarda ikna edemedi. Anadolu marka otomobil, Otosan Fabrikası'nda poliester karoseri ile üretildi ve 1966 yılında pazara sürüldü. Bu otomobillerin ilgi görmesi üzerine Fiat ile ortaklığa giden Koç, Bursa'da Tofaş'ı kurdu. Ardından fırından, televizyona, fırından, kimyaya, çeliğe uzanan geniş alanlarda yatırımlara imza attı. Taa, 1963 yılında, henüz mevzuatların bile hazır olmadığı bir dönemde Türkiye'nin ilk holdingini kuran Vehbi Koç'un ilkelerinin izinden giden aile üyeleri ve profesyonel kadrolar, zaman içerisinde kurumsallaşmanın en iyi örneğini Koç Holding'te attıkları adımlar ile gösterdiler.

HACI ÖMER SABANCI

Kayseri'den yaya geldiği Adana'nın sembol ismi oldu

► **Adı bugün** Türkiye'nin en büyük iş ve sosyal fayda sağlayan Topluluklarından birinde yaşayan Hacı Ömer Sabancı, ancak bir dönüm araziye sahip ailenin iki çocuğundan biri olarak 1906'da Kayseri'de dünyaya geldi. Askerdeki babası vefat ettiğinde 13 yaşındaydı. 14 yaşında 450 kilometre yolu yürüyerek gittiği Adana'da ilk işi, 85 kuruş yevmiye ile fabrika işçiliği oldu. Zamanla küçük çaplı başladığı pamuk ticaretini büyüttü. Fabrika ortaklıklarına, farklı alanlara uzandı. Köy mektebinde iki yıl okuyarak okuma yazma öğrendi. Sabancı, ticari ve pratik zekâsı ile 40'lı yılların ortasında Çukurova'nın önemli sanayicileri arasına girdi. En büyük yeteneği →

iletişim gücünü, tüm iş yaşamında kullandığı gibi çocuklarına da miras bıraktı. 1966 yılında yaşama veda eden Hacı Ömer Sabancı'nın iş hayatında edindiklerini, 6 erkek evladı büyütmeyi başardı. 1967 yılında Hacı Ömer Sabancı Holding'in kurulması, başarıyla yürütülen iş bölümünün kurumsallaşmasını sağladı. Sabancı Kardeşler'in en göze çarpan özellikleri, 1950'de satın alınan İstanbul Emirgan'daki köşkte ortak yaşamları, görev paylaşımı ve iş dünyasındaki cesaretli adımları oldu. Babalarının vefatının ardından işlerin başına geçen duayen iş insanı Sakıp Sabancı, Lassa'nın kuruluşunu anlatırken cesaret ve ataklığın bileşimi olan cüretkârlığa vurgu yaparak; "Türkiye'de yabancı sermayenin ürettiği, adı yıllardır tanınmış ünlü markalar yanında Türk markası ile lastik çıkarmak bir cüretkârlık. Türk markalı adı bile telaffuz edilemeyen lastiği dünya pazarna ihraç etmek bir cüretkârlık..." diyecekti. Sabancı Holding, 1967-1976 dönemindeki 10 yılda dokuz sanayi sektörlerinde olmak üzere toplam 15 şirket kurdu. 2000'li yıllardan sonra odaklandıkları 5 ana iş sahasında dünya çapında tesisler kuran Sabancı Holding, iş yaşamının yanında vakıf ve eğitim yoluyla da büyük değerler yarattı.

NEJAT ECZACIBAŞI

İyi eğitim aldı, yaşamını ilaç ve sağlık gereçleri sanayine adadı

► **Dr. Nejat Eczacıbaşı**, 100'üncü yıldönümünü gururla kutladığımız Cumhuriyetimizin ilk kuşak, öncü iş insanları arasında yer aldı. 1913'te doğan, Almanya ve ABD'deki iyi üniversitelerden derece ile mezun olduktan ve yüksek eğitim aldıktan sonra İzmir'e ailesinin yanına dönen Eczacıbaşı, ilk girişimlerine 1942'de geldiği İstanbul'da imza attı. Laleli'de bir apartmanda vitamin ve balık yağı özü, Pera Palas Otel'i'nin karşısındaki Baran Apartmanı'nın bodrum katında çocuk maması ve Kartal'daki elektrolitik bakır üretimi, ilk girişimleri oldu. Bu adımlar, Türkiye'nin ilk seramik ve ilk yerli ilaç yatırımlarına evrildi, çabalarından değer yaratan dev bir holding doğdu. Yaşamını Türk ilaç sanayinin ve sağlık gereçleri sektörünün gelişimine adayan Nejat Eczacıbaşı, "Yaşadığım yıllar içinde Türkiye'nin yeniden doğuşuna tanık oldum. Atatürk'ün Cumhuriyet döneminde kişiliğime kavuştum" diyecekti.

KLİMADA ÖNCÜ

ALARKO CARRIER

İkinci yüzyıla yeniliklerle giriyor

► **Alarko**, ilk yüzyılında Cumhuriyet'in temellerine yerleşen 'sıfırdan iş yaratma' öykülerinden biri olarak 1954'de kuruldu. İdealist, yetenekli iki gencin eseriydi. Yaşamları boyunca iş alanlarını

dışında, toplumcu yönleriyle de örnek olan Üzeyir Garip ve İshak Alaton, akademik çalışmalarına konu olabilecek cinsten uyumlu ortaklıklarıyla Alarko Sanayi'den, Alarko Topluluğu'nu yarattı. Şirket ismi, Alarko faaliyetlerini simgeleyerek, alım, araştırma, komple tesis kurma ifadelerinin ilk harflerinin birleşmesinden oluşturuldu. Türkiye'de ilk olarak Endüstriyel Ürün Kataloğu fikrini gerçekleştirdi. Boğaz'ın ilk köprüsü 29 Ekim 1973'te açıldığında, aydınlatma ve elektrik tesisatına Alarko imzası atıldı. 1974'te Alarko Holding'in yüzde 15'i halka açıldı. Ev tipi klimayı Türkiye'ye ilk getiren, 1992'deki başarılı hisse arzıyla hali hazırda sektöründeki tek halka açık şirket olan Alarko Sanayi, 1998'de dünya devi Carrier ile eşit ortaklığa giderek, alanının öncüsü adımlarına yenisini ekledi. Bugün iklimlendirme gibi Türkiye'nin vitrinindeki bir sektörden söz edebiliyorsa, şirketin 70 yıla uzanan faaliyetlerinin yanı sıra 'Alarko kültürü'nden yetişen çok sayıda profesyonelin farklı firmalarda yüksek performans göstermelerinin etkisi var. Zaten Türkiye'yi ev tipi klima ile tanıtıran da Alarko oldu. Gebze ve Dudullu'da toplam 96 bin m2 alan üzerine kurulu tesislerinde ısıtma, soğutma ve su basınçlandırma sistemlerinin üretimini sağlayan Alarko Carrier Sanayi, dijitalleşme, enerji verimliliği ve yenilikçi ürünler konusunda önemli açılımlar yürütüyor. Şirketin Eskişehir'deki yeni fabrikasında, yoğunmalı kombi ve kazanlar ile ısı pompalarının üretimi gerçekleştirilecek. Şirket, yüzde 100 hidrojenle çalışan kombi geliştirme çalışmalarında da son aşamaya geldi. Şirketin, tamamen hidrojen yakıtıyla çalışabilen kombi üretimine hazır hale gelmesi, Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında iklimlendirme sektörünün ilk önemli adımlarından olacak.

İLK METAL 3D YAZICI

ERMAKSAN

Küresel teknoloji şirketine dönüştü

► **Ermaksan'ın** faaliyet alanları arasında, sac işleme makineleri imalatı, yüksek güçlü lazer ışın kaynağı imalatı, ilk olarak 3D metal eklemeli imalat makineleri, titanyum metal tozu imalatı, yarı iletken teknoloji ile lazer çip ve diyet imalatı, CNC kontrolör ve yazılım imalatı ile gömülü sistemler kontrol kartları imalatı var. Ayrıca, savunma sanayinden dental sektöre kadar pek çok farklı sektöre de özel üretimler yapıyor. Ermaksan, ileri teknolojiye sahip makineler üretmenin yanında tüm dünyaya teknoloji transfer ederek, akıllı üretim süreçlerine de katkıda bulunuyor. Ermaksan'da Ar-Ge kurum kültürünün önemli unsurlarından biri. 2014 yılında Ar-Ge faaliyetlerine başladığı Türkiye'nin ilk yerli 3 boyutlu metal yazıcısını ve üretimin hammaddesi titanyum →

tozunu üreterek, bu alanda Türkiye'ye önemli bir değer kazandıran Ermaksan'ın 3D metal yazıcısı sayesinde, tek bir parçanın üretimi için harcanacak olan yatırım ve zaman, tek bir makine ve zaman tasarrufu ile üretilebiliyor. Ermaksan, titanyumdan sonra nikel alaşım tozları, krom kobalt, paslanmaz çelik tozu gibi diğer metallerin tozlarını da üretmeyi planlıyor. Ermaksan, yarın asrı geride bırakan yolculuğunda sac işleme, eklemeli imalat, optoelektronik ve savunma alanlarında güçlü konumunu sürdürerek, geleceğe doğru emin adımlarla ilerliyor.

RÖMORKÖR

SANMAR

Türkiye'yi dünya markası haline getirdi

► **1976** yılında kurulan Sanmar Tersanesi, teknoloji ve çevre odaklı yaklaşımıyla Cumhuriyetin ilk 100 yılında römorkör inşasında küresel liderler arasında yer almayı başardı. Bu alanda Türkiye'nin bir dünya markası haline gelmesinde büyük rol oynayan şirket, bugün Tuzla ve Altınova'da özel olarak inşa edilmiş son teknolojiye sahip tersanelerinden, dünyanın 7 kıtasına çevreci römorkörler ihraç ediyor. Şirket, Robert Allan Ltd. gibi gemi mimarlarının dünya lideri tasarımlarına dayanan, müşterilerin özel operasyonel ihtiyaçlarına göre inşa edilen, teknolojik açıdan gelişmiş geniş bir römorkör portföyüyle dünyada pek çok ilke atıyor. Dünyanın ilk LNG'li ve ilk hidrolik-hibrit römorkörünün yanı sıra ilk uzaktan kumandalı gemiyi de inşa eden Sanmar, yüzde 100 elektrikli römorkörlerin de inşasına başladı. Kanada tarihinin en büyük enerji projelerinden olan LNG Canada da için de 5 römorkör inşa ederek, bu alanda tek seferde yapılan en büyük ihaleye de imza atan Sanmar, dünyanın ilk metanol yakıtlı eskort römorkörlerini inşa etmek için geçtiğimiz aylarda da KOTUG Kanada ile sözleşme imzaladı. Kurulduğu günden bugüne kadar 7 kıtaya 300'e yakın römorkör ihraç eden Sanmar, gemi inşa alanındaki faaliyetlerinin yanı sıra Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde kılavuzluk ve römorkörcülük hizmeti veriyor. Genç bir filoya sahip olan Sanmar'ın filosundaki römorkörlerin yaş ortalaması 3.2. Şirket, Cumhuriyetin ikinci yüzyılına römorkör inşasında dünya lideri olma hedefiyle giriyor.

FORD OTOSAN

İkinci yüzyılda da sektöre öncülük edecek

► **Ford Motor** Company ve Koç Holding'in ortaklığında 1959'da yolculuğuna başlayan Ford Otosan, bugün komple bir aracı, motoru da dahil olmak üzere, tüm süreçleriyle tasarlamak, geliştirmek ve test etmek için gerekli tüm birikim, yetenek ve altyapıya sahip bir şirkete dönüştü.

Kocaeli Gölcük ve Yeniköy Fabrikaları, Eskişehir Fabrikası, İstanbul Sancaktepe Ar-Ge Merkezi ve Yedek Parça Deposu ile Ford Avrupa'nın en büyük ticari araç üretim merkezi haline gelen Ford Otosan, son 12 yıldır otomotiv sektörü ihracat şampiyonu ve son 8 yıldır Türkiye ihracat şampiyonu olma başarısını gösteriyor. Türkiye'nin en büyük ikinci sanayi kuruluşu olan Ford Otosan, Borsa İstanbul'daki en değerli otomotiv şirketlerinden biri olarak konumlanıyor. 2000'den fazla Ar-Ge mühendisi ile Türkiye otomotiv sektörünün en büyük Ar-Ge organizasyonuna sahiptir. Eskişehir Fabrikası Türkiye'de araç, dizel motor ve güç aktarma organlarını aynı merkezde üretebilen tek fabrika olarak öne çıkıyor. 'Gelecek Şimdi' vizyonu doğrultusunda Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na ulaşma yolunda birçok başlıkta toplumsal yatırım çalışmalarını yürüten Ford Otosan, 2021 yılında Bloomberg Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nde Türkiye'den yer alan ilk ve tek sanayi şirketi olurken, 2022 ve 2023'te listedeki konumunu güçlendirdi. Geçen yıl Romanya Craiova Fabrikası'nı satın alarak üretim kabiliyetini yurt dışına taşıyan Ford Otosan, yarattığı 20 bini aşkın istihdamı ile Cumhuriyetin ikinci yüzyılında da Türk otomotiv sektörünün küresel varlığının güçlenmesine öncülük edecek.

YURT DIŞI LİMAN YATIRIMI

YILPORT

İlk yüzyılda hedefe ulaşmaya ramak kaldı

► **2004** yılında alınan Sedef Limanı ve 1 Ocak 2005'te satın alınan Alemdar Limanı'nı tek çatı altında buluşturarak kurulan Yilport Holding, sadece 6 yıl sonra yurt dışına açıldı. Cumhuriyetin ilk yüzyılında 'globalde ilk 10' hedefi koyan Yilport Holding'in →

portföyü; Türkiye'de 5, Portekiz'de 7, İspanya'da 2, İsveç'te 2, Malta'da 1, Norveç'te 1, İtalya'da 1, Hırvatistan'da 1, Peru'da 1, Guatemala'da 1, Ekvador'da 1 ve Gana'da 1 limandan oluşuyor. Türkiye'de Yılport Gebze, Gempport, Rotaport ve Solventaş şirkete ait limanlar arasında. Yılport, Malta'da Malta Freeport, İsveç'te Gävle ve Stockholm Nord, Norveç'te Oslo, İspanya'da Huelva ve Ferrol, Portekiz'de Lizbon, Porto, Leixões, Figueira Da Foz, Sotagus, Setubal ve Tersado, İtalya'da Taranto-San Cataldo Konteyner Terminali, Hırvatistan'da Šibenik, Peru'da Paíta, Guatemala'da Puerto Quetzal ve Ekvador'da Puerto Bolívar, Gana'da Takoradi terminallerini bünyesinde bulunduruyor. Yılport, son olarak Ekim 2023'te Gana'daki Takoradi Limanı'nın yüzde 51 hissesini satın aldı. Takoradi Limanı, Yılport'un Afrika'daki ilk yatırımı olacak. Hırvatistan'daki Šibenik Limanı'yla birlikte Yılport'un liman yatırımına imza attığı ülke sayısı 12 ülkeye çıktı. Dünya çapında Yılport terminalleri konsolide olarak; 10 milyon TEU konteyner, 22 milyon ton kuru yük ve genel kargo, 2,15 milyon metreküp sıvı yük ve 1 milyon CEU araç elleçleme kapasitesine ulaştı. Şirket, 2025 yılında dünyanın en büyük 10 konteyner terminal operatöründen biri olmayı hedefliyor. Yılport Holding, Drewry 2022 sıralamasında, dünyanın en büyük T1. terminal terminal operatörü ünvanını almıştı.

İLK % 100 ELEKTRİKLİ FERİBOT

TERSAN

Balıkçı gemilerinde Türkiye'yi marka yaptı

► **Tersan Tersanesi**, 1998 yılında Tuzla'da kurulan ilk tersanesinde bakım onarım çalışmaları ile faaliyetlerine başladı. Tersane yatırımlarını artırarak yeni inşa faaliyetlerini 2008 yılında Yalova'da bulunan yerleşkesine taşıdı. Tersane Yalova'ya taşındıktan sonra, 2011 yılında bir ilk olarak Norveçli Balıkçı firması olan Ervik Havfiske'ye gerçekleştirdiği başarılı balıkçı gemisi teslimatı ile başta Norveç olmak üzere Kuzey Avrupa ülkelerinin kapılarını Türk Tersanelerine araladı. Tersan Tersanesi, Türkiye 'de ilk defa üretilen birçok öncü projeye imzasını attı. Dünyanın ilk yüzde 100 elektrikli feribotu Gløppefjord, Türkiye'de üretilen ilk ve dünyanın en büyük batarya kapasiteli yolcu gemisi Havila Capella, Türkiye'de üretilen ilk LNG'li gemi M/V Hoydal bu projelerden bazıları...

1460 m uzunluğunda nhtıma ve 180 metre ve 310 metre uzunluklarında yüzer havuzlara sahip Tersan Tersanesi ayrıca bilgisayar tabanlı panel kaynak hattı sistemi ile öne çıkan son teknoloji çelik konstrüksiyon panel hattına sahip. 2001 yılından beri 100'den fazla gemiyi başan ile teslim eden tersanede, sözleşmeden tasarıma, üretimden teslimata farklı aşamalarda süreçleri devam eden 15 aktif proje inşası halen devam ediyor. Tersane son 10 yılda üst üste 8 kez yeni gemi ve yat inşa sektörü

ihracat birincisi oldu. Yaklaşık 5bin kişiye istihdam sağlayan Tersan Tersanesi teknolojik açıdan yüksek donanımlara sahip, çevre dostu, müşteri talepleri ile özel olarak terzi usulü üretilen, katma değeri yüksek teknolojik gemiler üretmeye devam ediyor. Çevre dostu, elektrik ve LNG ile çalışan gemilerin inşasında uzmanlaşan tersane ayrıca yerleşkesinde bulunan atölyeler üzerine kurulu 10.000'den fazla güneş enerji paneli sayesinde kendi elektriğinin aylık ortalama yüzde 40'ı kadarını (aylık yaklaşık 700 bin KW saat) kendisi üretmektedir. Tedarik ettiği elektrik enerjisini ise I-REC sertifikalı rüzgar enerji santrallerinden sağlayan Tersan Tersanesi doğa dostu enerji çözümleri ile de sektöre öncülük ediyor. Tersan Tersanesi 25 yılı aşkın tecrübesi ile yolcu gemisi ve feribot, üstün donanım ve özelliklere sahip fabrika balıkçı gemileri, canlı balık taşıma gemileri ve açık deniz gemilerinin inşasında Türkiye'nin lokomotifini konumunda, Avrupa ve dünyanın önde gelen tersanelerinden biri.

İLK YERLİ LAZER MAKİNESİ

DURMAZLAR MAKİNA

Babalarının izinde dünyada en büyük olmayı hedefliyor

► **Türkiye'nin** Bursa merkezli dünya devi. Makineleri kesen, biçen, delen gemi büyüklüğünde robotlu makineler ve lazer makineleri üretiyor. Dünyanın en büyük tersanelerinde, uçak fabrikalarında, ağır sanayi tesislerinde ürünleri kullanılıyor. Sayısız sektöre hizmet veren Durmazlar, üretiminin yüzde 80'ini Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ülkeleri ve Avustralya gibi gelişmiş sanayi ülkeleri başta olmak üzere 120'den fazla ülkeye ihraç ediyor. Almanya ve ABD'de açılan showroom'larıyla küresel pazarlarda rekabet gücünü yükselten Durmazlar, sahip olduğu know how'u Türkiye'den dünyaya gönderiyor. Şirket, titizliği, disiplini, mükemmeliyeti arayan yapısıyla Bursa iş yaşamının unutulmaz ismi Ali Durmaz tarafından 1956 yılında kuruldu. Tekstil makinaları üretimiyle başlayan sanayi yolculuğunda Ali Durmaz'ın önderliğinde hızlı yol aldı. Bir taraftan kendi büyürken, diğer yandan doğduğu kent Bursa'da tekstil başta olmak üzere sanayinin farklı alanlarının gelişmesine de hizmet etti. Yenilikçi ve yaratıcı kimliği ile öne çıkan Durmazlar'da Ar-Ge merkezinin kuruluşu 1974 yılına dayanıyor. Türkiye'nin ilk yerli lazer makinesi, ilk yerli lazer güç kaynağı Durmazlar tarafından üretildi. Yine Cumhuriyet ile özdeşleşen sektörlerin başında gelen raylı sistemlere de uzandı. Teknolojik ürünler geliştirdi. Türkiye'nin ilk tramvay ihracatını gerçekleştirmenin gururunu yaşadı. Bugün yönetiminde ailenin ikinci kuşağı var. Fatma Durmaz Yılbirlik, Hüseyin Durmaz ve Sinan Durmaz kardeşler, babaları Ali Durmaz'ın değerlerinin ışığında, Durmazlar'ı alanında dünyanın en büyük şirketi yapmak için mesai yürütüyor. →

İLK ÇELİK OTOBÜS KAROSERİ COŞKUNÖZ HOLDİNG Girişim sermayesi ile de öne çıkacak

► **Ağır** otomotiv olmak üzere, savunma, havacılık, bilişim ve lojistik sektörlerinde 12 şirketle faaliyet gösteren Bursa'nın köklü sanayi grubu Coşkunöz Holding'in temelleri 1960 yılında Kemal Coşkunöz tarafından atıldı. Bursa Heykel'de kendi atölyesini kurmasından 3 yıl sonra Kemal Coşkunöz, Türkiye'de ahşap yerine ilk çelik otobüs karoserini imal etmeyi başardı. Kamyonlara şoför mahalli üretimini ilk gerçekleştiren de kendisi oldu. Gazetemizde yıl yıl, kesintisiz 100 gün yayınlanacak Cumhuriyet'in Ekonomi Kronolojisi'nin 1950 yılına ait sayısında kızı Oya Coşkunöz Aktaş, babası Kemal Coşkunöz'ün yeteneklerine ilişkin, 'yazıhanesindeyden bir kulağı makinelerdeydi. Çalışması aksayan makineyi sesinden tanırdı' tarifi yapıyor. Kemal Coşkunöz'ün bir özelliği de bugün sanayinin en büyük gündem maddelerinden ara eleman sorununu yıllar önce teşhis etmesi, kurduğu eğitim kurumları ve vakıflarla ihtiyaca çözüm üretmek için kolları sıvamış olmasıydı. Holding'in sonraki yönetimi de kurucularının izinden gitti, kapasiteye ve yüksek teknolojiye yatırım yaptı, işleri daha da büyüttü. Ana faaliyet alanı olan otomotivde Coşkunöz Metal Form (CMF), Coşkunöz Alabuga (CAL), Coşkunöz MA, Coşkunöz Kalıp Makina (CKM) şirketleriyle Türkiye, Rusya ve Romanya'daki fabrikalarında presli sac parça üretimi yaparak araçların dış yüzey panelleri ve büyük gövde parçalarını üretiyor. Coşkunöz Savunma Havacılık (CSH), global büyük havacılık şirketleri için üretim yapıyor. Coşkunöz Holding, girişim sermayesi ile yeni alanlara yatırım yapmayı da hedefleri arasına aldı. Yatırımlarına 2022 yılında başlayan Coşkunöz Holding Kurumsal Girişim Sermayesi C-Ventures ile mobilite, medikal teknolojiler, tarım, havacılık gibi alanlarda faaliyet gösteren start-up firmalara yatırım yapıyor.

YURT DIŞINDA İLK TÜRK KAHVECİ KAHVE DÜNYASI

Türk misafirperverliğini sergileyen yapısıyla çok sevildi

► **İstanbul'a** ilk gelişi 1517'deki Mısır'ın fethinden sonra olsa da, Türk insanının 'milli içeceği' kahve değil, çok sonradan tanıştığı çay oldu. Kahve konusunda ikinci yüzyıla önemli birikim ile giren Kurukahveci Mehmet Efendi'nin çabalarıyla (ki bu şirketimizin de öyküsünü sayfamızda görebileceksiniz) oluşan Türk kahvesi markası, önemli miraslarımız arasında yer etse de içecek sektörüne 1940'lardan itibaren Cumhuriyet'in çabalarıyla oluşturulan çay endüstrisi damga vurdu. Kahvede üstün başarı için 2000'li yıllar beklenenecekti. Küresel markaların gücüyle kahve perakendesi hızlı gelişti. Yarışa 2004'te yerli marka olarak Kahve

Dünyası girdi. Ve o tarihten itibaren de piyasada dengeler hızlı değişti. Tüketici, Kahve Dünyası'nı da çok sevdi. Yalnız kahveyi değil, Kahve Dünyası'nın bugün 600'e ulaşan çeşitte ürününün tamamını tek başına tüketiciye sunan güçlü tedarik ve üretim yapısına sahip Altınmarka Şirketler Grubu'nun markası olan Kahve Dünyası, genç ve dinamik yönetim anlayışıyla piyasada hızlı yol aldı. İstanbul'un Eminönü semtindeki ilk mağazanın verdiği ivmeyle Türkiye geneline yayıldı. 2011 yılında Londra, Piccadilly Circus'ta açılan yurt dışı mağazalarını yenileri takip etti. Kahve Dünyası bugün, Türkiye, İngiltere, Romanya, Kuveyt ve Suudi Arabistan'da yer alan 250'yi bulan mağaza da dahil toplam 450'den fazla noktada müşterileriyle buluşuyor. En büyük sırrını da Türk misafirperverliğini sonuna kadar gösteren cömert mağaza tasarımı ve hizmet bütünlüğü oluşturuyor. Yanı sıra ürünlerin tamamını şirketin bünyesinde hazırlanıyor. Altınmarka Grubu'ndan aldığı tedarik desteği ve vizyon ile yoluna emin adımlarla devam ediyor. Bu arada hatırlatalım, Türk çikolata sektörünün gelişmesinde büyük payı olan Altınmarka Şirketler Topluluğu'nun, Cumhuriyet ile özdeş bir markası daha var. Hizmet yolculuğuna 1923 yılında başlayan ve kuruluş tarihi itibarıyla tam anlamıyla Cumhuriyet Şirketi hüviyetinde olan Baylan, 100 yıllık marka gücüyle Kahve Dünyası ile birlikte Türk lezzet dünyasına yön veriyor.

VEGAN SERTİFİKA'DA DÜNYADA İLK İPEKER Sürdürülebilir sanayiye ilk keşfeden şirket oldu

► **1800'lerin** sonunda Gaffarzade Mehmet Efendi tarafından kurulan firma, 1930'da 'İPEKER' adını aldı. Günümüzde 3. ve 4. kuşakların sinerjisiyle yoluna devam ediyor. Dünyanın ilk tam otomatik baskı tekniğini bünyesine alan İpeker, 1950'de adım attığı İstanbul'da Sultanhamam ekolünün temsilcisi oldu. Bugün bir zorunluluk olarak sanayicinin karşısında duran ekolojik üretim, İpeker'in gündemine yarım asırdan uzun bir süre önce girdi. Türkiye'de ilk kez ekolojik fibrilasyonlu bakır rayon CUPRO üretimine 1960'larda başlayan şirket, dünyanın ilk Vegan Sertifikası alan kumaş üreticisidir. Ürettiği kumaşlar Armani, Balmain, Kenzo, Maje, Max Mara grubu ve altındaki diğer markalar gibi katma değerli moda markalarında kullanılıyor. Amerika'ya ihracatını toplam ihracat içinde her geçen gün artıran İpeker, adına tescil etmiş olduğu Vegan Tekstil Prosesleri ile sürdürülebilir ve izlenebilir nitelikli kumaşları ile en gelişmiş ülkelere yönelik çalışıyor. İtalyan devi Armani ile dünyaya açılarak büyüme kaydeden İpeker Doca ile tekstil sektöründe hi-tech olarak adlandırılan üst seviyede üretim yapıyor. İpeker Home ve İpeker Doca markası ile yeni nesil ürün konsepti sayesinde farklılaşmayı başaran İpeker, kumaşı sadece moda yönüyle değil, ürün yaşam döngüsünü de kapsayıcı çalışmalar ile geleceğe taşıyor.

Bahçivan: Yatırım iklimini onarmamız gerekiyor

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2023'ün son İSO Meclis toplantısında 2023 değerlendirmelerini ve 2024 beklentilerini paylaştı. Yeni ekonomi yönteminin 'rasyonele dönüş' sloganıyla bir yol haritası ortaya koyduğunu hatırlatan Bahçivan, ortaya koyulan hedefleri bir nihai nokta değil, ara hedefler olarak gördüklerini söyledi. Bahçivan, Orta Vadeli Program'daki yapısal dönüşüm vizyonunun kâğıt üstünde kalmamasını istedi.

'Zafer henüz ilan edilmedi'

Dünya ekonomisinde 2023'ün, 2022'de yaşanan şokların olumsuz etkilerini miras aldığını kaydeden Bahçivan, "Gelinen noktada küresel ekonomik ortam, dipten dönüş sinyallerine rağmen, halen ülkemiz ekonomisi için destekleyici olmaktan uzak. Enflasyon geri çekilirken büyük merkez bankaları da faiz artırımlarını hemen hemen sonlan-

dırmış durumda. Yine de dünya enflasyon karşısında mutlak zafer ilan edilebilir değil. Faizler 2024'ün ilerleyen dönemlerine kadar yüksek kalacak" diye konuştu. Bu koşullar altında, büyümede zayıflığın gelecek yılda da sürmesinin beklendiğini kaydeden Bahçivan, 2024'ün ilk ve ikinci yarısının birbirinden farklı olmasının mümkün olduğuna dikkat çekti. İlk yarıda yavaşlama eğilimi devam etse de yılın ikinci yarısında toparlanmanın başlayabileceğini söyleyen Bahçivan, "2024'ün ikinci yarısından itibaren daha sağlıklı bir tablonun şekilleneceğini düşünüyoruz" dedi.

Yeni ekonomi yönteminin 'rasyonele dönüş' sloganıyla bir yol haritası ortaya koyduğunu hatırlatan Bahçivan, "Ortaya koyulan hedefleri bir nihai nokta değil, ara hedefler olarak görüyoruz" dedi. Programdaki makro hedefleri, yapısal reformların izlenmesi gerektiğini vurgulayan Bahçivan, "Üretimde yapısal dönüşüm, ertelenebilir veya tali bir gündem olmaktan çıkmış, kaçınılmaz bir zorunluluk haline geldi. Orta Vadeli Program'daki ortaya konulan hukuk başta olmak üzere yapısal dönüşüm vizyonunun kâğıt üstünde kalmaması çok önemli. Ülkemizde sadece makro ekonomik dengeleri değil, maalesef bir süredir epey yara almış olan yatırım iklimini de onarmamız gerekiyor. Portföy yatırımlarında birkaç haftadır memnuniyetle izlediğimiz toparlanma emarelerinin doğrudan yabancı yatırımlarda da başlaması bu noktada öncelikli hedeflerimizden biri olmalı" ifadelerini kullandı.

Bikem Kanık/ Orbit Consulting Yönetim Kurulu Üyesi

TEKSTİLDE SÜRDÜRÜLEBİLİR DÖNÜŞÜME ODAKLANIYOR

Galatasaray Lisesi mezunu ve eski basketbolcuyum. 1998'de 28 yaşındayken, Galatasaray Spor Kulübü'nün yönetim kuruluna seçildim. Spor kulüplerindeki nadir kadın yöneticilerden biri olmakla beraber Faruk Süren, Mehmet Cansun, Özhan Canaydın ve Burak Elmas dönemlerinde, 4 başkan ile yönetim kurulu üyeliği ve son dönemde de başkan yardımcılığı görevinde bulundum. Kadınların yönetim kurullarında sadece bağımsız üye olarak yer almaları değil, icracı pozisyonlarda görülmeleri de önemli olduğu için bu da bir mihenk taşı oldu.

Spor yöneticiliğinin yanı sıra çeşitli bankalarda ve finans kuruluşlarında risk yönetimi, finans, kurumsal finansman, halka arzlar ve şirket birleşmeleri alanlarında uzun dönem çalıştım. Sürdürülebilirlik en fazla ilgilendiğim ve emek verdiğim alanlardan bir tanesi. Sürdürülebilirlik konusunda yönetim kurulu üyeliği yaptığım Orbit Consulting ile Sustainability Talks İstanbul konferansını düzenliyoruz ve 4 yıldır dünyanın dört bir yanından tekstilde sürdürülebilirlik alanında çok önemli fikir liderlerini İstanbul'da bir araya getiriyoruz. Aynı zamanda, sürdürülebilir enerji alanında Türkiye'nin ilk özel sektör lityum iyon pil hücresi ve enerji depolama sistemleri fabrikasını kuran teknoloji ve mühendislik şirketi, Kontrolmatik Teknoloji'nin de bağımsız yönetim kurulu üyesiyim.

100'Ü AŞKIN PAYDAŞ

Orbit Consulting, Avrupa'nın orta ve üst segment markaları için Türkiye'den 40 yıldan fazladır alım yapan 2 sourcing office'in 100'ü aşkın tedarikçisi ve üreticisi için kendi içinde başlattığı sürdürülebilirlik çalışmalarını tüm sektöre hizmet veren hale getiren bir yapı. Sadece moda ve tekstil alanında ve sadece sürdürülebilirlik

başlığında çalışıyoruz. SustainTech İstanbul etkinliği ile moda ve tekstilde inovatif sürdürülebilirlik çözümleri sunan girişimleri sektördeki paydaşlarla buluşturmayı hedefliyoruz.

4 yılın sonunda geldiğimiz noktada Orbit Consulting, sektörün tüm katmanlarından müşterileri yanında İTHİB'in sürdürülebilirlik danışmanı olarak Türk tekstil sektörünün sürdürülebilirlik dönüşümü için ve AB mevzuat ve regülasyonlarına uyumu için de çalışmalar yürütüyor, sertifika programları oluşturuyor, Ticaret Bakanlığı, İstanbul Kalkınma Ajansı gibi fonlu küme projeleri hayata geçiriyor. Ayrıca [İstanbul Sanayi Odası](#)'nın da tekstil ve hazır giyim üyeleri için kurumsal karbon ayakizi çözüm ortağıyız.

Hedefimiz tekstil sektörünün tüm değer zincirindeki işletmelerden üretimin tam ortasından edindiğimiz saha deneyim ve birikimiyle öncelikli ihtiyaçların tespitini karar vericiler üzerinde etki sahibi çatı kuruluşlarla değerlendirerek sektöre katkı sağlamak. Bunun yanında AB mevzuatları ve bunlara uyumla ilgili hem lobi faaliyetlerine devam etmek hem tekstil sektörünün uyumluluk çalışmalarına desteği sürdürmek istiyoruz.

Uygulanan ekonomi politikaları yüzünden büyümenin OVP'de öngörülen yüzde 4'lük oranın altında kalacağını ifade eden **ISO Başkanı Bahçivan**, buna karşın uzun vadeli kazanımlara işaret etti. Bahçivan, dünyanın çoklu bir kriz ortamından geçtiğini söyledi

EKONOMİ SERVİSİ

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Meclisi'nin aralık ayı olağan toplantısı '2023'ü Değerlendirirken; Küresel Gelişmeler Eşliğinde Sanayimizin, Ekonomimizin 2024'ten Beklentileri, ISO'nun Yeni Hedef ve Projeleri' ana gündemi ile Odakule Fazıl Zobu Meclis Salonu'nda düzenlendi.

2023 yılının son meclis toplantısında, ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, uygulanan ekonomi programına işaret ederek, "Önümüzdeki sene büyümede belirli bir ivme kaybına yol açması muhtemel. Dolayısıyla yüzde 4 olan Orta Vadeli Program hedefinin altında kalınması pek de sürpriz olmayacak. Bununla birlikte kırılma noktalarının azaldığı, büyümenin daha dengeli bir bileşime kavuştuğu bir modelin uzun vadede sağlayacağı kazanımlar azımsanmamalı." diye konuştu.

ÜRETEN VE ÇALIŞAN TÜRKİYE

"Dünya ekonomisinde 2023 yılı, 2022'de yaşanan şokların devam eden olumsuz etkilerinin miras aldı. Gelinen noktada küresel ekonomik ortam, dipten dönüş sinyallerine rağmen, halen ülkemiz ekonomisi için destekleyici olmaktan uzak. Bunun ana sebeplerinden biri yüksek faiz ortamı. Son verilere baktığımızda, enerji şokunun büyük oranda atılmasıyla enflasyon geri çekilirken büyük merkez bankaları da faiz artırımlarını hemen hemen sonlandırmış durumda. Yine de dünya enflasyon karşısında mutlak zafer ilan edebilmiş değil. Faizler muhtemelen 2024'ün ilerleyen dönemlerine kadar yüksek kalacak." ifadelerini kullanan Bahçivan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Dünyanın halen çoklu bir kriz ortamıyla boğuştuğu, küreselleşmenin geleceğinin tartışıldığı bir ortamda Türkiye olarak önümüzde birçok fırsat var. Zamanımızı ve kaynaklarımızı en iyi şekilde kullanarak, Cumhuri-

Sanayici büyümede ivme kaybı bekliyor

Erdal Bahçivan

yetimizin ikinci yüzyılında gelecek kuşaklara üreten, çalışan ve her yönüyle umut veren bir Türkiye emanet etmeliyiz."

2023'TEN KALAN MİRAS

Bu koşullar altında, büyümede zayıflığın gelecek yılda da sürmesinin beklendiğini belirten **Erdal Bahçivan**, yılın ilk ve ikinci yarısının birbirinden oldukça farklı olmasının mümkün olduğuna dikkat çekti. İlk yarıda mevcut yavaşlama eğilimi devam etse de yılın ikinci yarısı itibarıyla faiz indirimlerinin de gündeme alınmasıyla birlikte toparlanmanın başlayabileceğini söyleyen **Erdal Bahçivan**, şunları söyledi: "Yılın ilk yarısında zorlu koşulların bizi bekleyeceği açık olsa da 2024'ün ikinci yarısından itibaren daha sağlıklı bir tablonun şekilleneceğini düşünüyoruz. Türkiye'nin 2023'üne bakıldığında ekonomi politikalarında önceki iki yıldan miras kalan bir tablo ile yıla başlandı. Sürdürülebilirliğine dair birçok soru işareti barındıran ekonomi politikası çerçevesine, bir de 2023'ün başında yakalandığımız deprem felaketinin iktisadi maliyeti ve seçim belirsizlikleri eklendi. Yıl ortalarına geldiğimizde, artık köklü bir değişim ihtiyacının kendisini dayattığı gerçeği ge-

nel kabul görmüş durumdaydı. Mayıs ayındaki seçimlerden sonra 'rasyonele dönüş' sloganıyla göreve başlayan yeni ekonomi yönetimi ise büyümede nicelik kadar niteliği de ön plana çıkararak temel kırılma noktalarını en aza indirmeyi gözeterek bir yol haritası ortaya koydu. Para politikası yüksek enflasyonla mücadele doğrultusunda yeniden kurgulandı. Kredi politikasında ihracat ve yatırım önceliklendiren, 'selektif' bir yaklaşım hayata geçirildi."

'NİHAİ NOKTA DEĞİL'

Kırılma noktalarının azaldığı, büyümenin daha dengeli bir bileşime kavuştuğu bir modelin uzun vadede sağlayacağı kazanımların azımsanmaması gerektiğinin altını çizen **Erdal Bahçivan**, "Yeni ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu hedefleri bir nihai nokta değil, bilakis ara hedefler olarak görüyoruz. Programda ortaya konan makro hedefleri yapısal reformların izlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Zira gelinen noktada üretimde yapısal dönüşüm artık ertelenemez veya tali bir gündem olmaktan çıkmış,

Umutlar ikinci yarıya kaldı

FINANSMAN konusunun da genel bir zihniyet değişikliğine ihtiyaç duyulan alanlar arasında olduğunu kaydeden **Erdal Bahçivan**, "Hiç kuşkusuz, makro istikrar konusunda yol alındıkça, kredi maliyetleri de normalleşecek ve kredi piyasasında yaşanan tıkanmalar zamanla aşılacaktır. Öte yandan **sanayimizin** yeni nesil finansman modelleriyle buluşturulması ve kredi dışı fonlama kanallarının yerleşiklik kazanması için daha fazla çaba harcamamız gerekiyor. Yerel seçimlerin de geride kalmasıyla önümüzdeki yılın özellikle ikinci yarısından itibaren hiç de kısa sayılmayacak bir seçimsiz dönem ülkemize son derece değerli bir fırsat penceresi sunuyor." dedi.

kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiş durumda. Türkiye olarak, **sanayimizin** ölçek sorunundan iş gücü vasfına kadar tamamlamamız gereken ciddi eksiklerimiz var. Bu tabloda, ekonominin paydaşları olarak denzenflasyon ve ekonomik dengeleme doğrultusunda yaşadığımız geçiş sürecine katkı sağlarken, aynı zamanda üretimde verimlilik ve teknoloji açığımızı kapatacak kapasiteli bir reform sürecine de odaklanmamız gerekiyor. Zira üretimde katma değer ve teknoloji odaklı bir dönüşüm, maliye ve para politikasının çok ötesine geçerek, eğitim, yapı, işgücü piyasası, teşvik sistemi gibi pek çok alanda bütüncül bir stratejik planlama gerektiriyor. Bu açıdan baktığımızda, Orta Vadeli Program'da ortaya konulan hukuk başta olmak üzere yapısal dönüşüm vizyonunun kağıt üstünde kalmaması çok önemli. Ülkemizde sadece makro ekonomik dengeleri değil, maalesef bir süredir epey yara almış olan yatırım iklimini de onarmamız gerekiyor. Portföy yatırımlarında birkaç haftadır memnuniyetle izlediğimiz toparlanma emarelerinin doğrudan yabancı yatırımlarda da başlaması bu noktada öncelikli hedeflerimizden biri olmalı." mesajları verdi.